

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIERUCHOMEGO NIEWPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW

1. Nazwa

HISTORYCZNY UKŁAD RURALISTYCZNY WSI

2. Czas powstania

1670 r.; k. XIX w.; pocz. XX w.

3. Miejscowość

MASEŁKOWICE

9. Materiały graficzne

4. Adres (ulica, nr posesji)

obszar wsi

5. Przynależność administracyjna

województwo dolnośląskie

powiat górowski

gmina Niechlów

6. Współrzędne geograficzne

N: 51°37'35", E: 16°24'54"

7. Użytkowanie obecne

mieszkalne
rolnicze

8. Stan zachowania

3

10. Istniejące zagrożenia, najpilniejsze postulaty konserwatorskie

Nazwy: pago Waldt Vorwerck (1670), Waldvorwerk (1791, 1830, 1845-1945)

Historia: W k. XVIII w. folwark leżący w obrębie wsi stanowił własność barona von Schlichting. na terenie miejscowości odnotowano 2 zagrodników. Przed 1830 r. dobra stanowiły własność hrabiego von Carmen, następnie były w posiadaniu rodziny von Bronikowo (1843 r.), Henryka Sydow (1873 r.). Od roku 1891 do l. 20-tych XX w. związane były z majątkiem w Belczu Wielkim, stanowiąc własność rodziny Dürr, a przed 1909 r. jako włączone do fideikomisu z siedzibą w Belczu Wielkim, utworzonego przez Wilhelma Gilka-Bötzow. W 1926 r zostały przeniesione do fideikomisu z siedzibą w Wyszanowie należącego do Alfreda Gilka-Bötzow. W l. 30-tych XX w. po podziale majątku dobra w Masełkowicach stały się własnością Arnda Gilka-Bötzow z zarządem w Wyszanowie.

Masełkowice są niewielką wsią, w typie wielodrożnicy, powstałą zapewne jako osada przyfolwarczna. W centralnej części miejscowości ulokowany był folwark rozplanowany wokół czworobocznego podwórza. Z zabudowy założenia zachowane są jedynie dwa budynki gospodarcze oraz jeden obiekt pełniący obecnie funkcję mieszkalną. Pozostała zabudowa folwarczna nie istnieje.

Historyczną zabudowę wiejską tworzą, dość luźno sytuowane przy drogach, niewielkie zagrody. Są to skromne budynki murowane o prostych, zwartych bryłach, opartych na rzutach wydłużonych prostokątów, kryte stromymi dachami dwuspadowymi, z pokryciem z dachówki karpiówki w kolorze ceglonym matowym lub z dachówki zakładkowej o elewacjach wykończonych tynkiem lub ceglanych. Na wsch., w pewnym oddaleniu od siedliska, znajdują się trzy budynki mieszkalne nr 16, 17, 18 posadowione na dużych parcelach szczytowo do drogi. Obiekty te pochodzą z l. 30-tych XX w. Ich wyróżnikiem są szachulcowe szczyty. W zabudowie miejscowości wyróżnia się wieżowa stacja transformatorowa. Droga wiejska biegnąca na płn. od folwarku obsadzona została lipami.

Przez wieś, na wsch. od folwarku, w l. 1914-16 poprowadzono linię kolejową Leszno – Krzelów z przystankiem w Masełkowicach. Dziś linia kolejowa nie istnieje. Zachowana w centralnej części miejscowości historyczna kamienna nawierzchnia być może jest związana z koleją.

Istniejące zagrożenia: rozbiórka historycznej zabudowy, przebudowa historycznych obiektów w sposób powodujący naruszenie ich tradycyjnych wartości, lokowane nowych obiektów w obszarach i w sposób naruszający historyczną kompozycję oraz układ, w miejscach historycznie nieuzasadnionych, wprowadzanie zabudowy w obszary historycznie niezabudowane, w szczególności na zatyla działek, dogęszczanie zabudowy, budowa nowych obiektów w ahistorycznej formule, z zastosowaniem materiałów wykończeniowych i kolorystyki obcej lokalnej tradycji budowlanej.

Postulaty konserwatorskie, bibliografia, źródła, materiały kartograficzne w zał. nr 1.

11. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

12. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

mgr Beata Basa Miodyńska
sierpień 2024 r.

